

MOS Virtanen Kari

16.06.2004

kirjallinen kanta komissiolle; 01.07.2004

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Komission esitykset koskien alueellisia valtiontukia ja rakennerahas tojen käyttöä investointien osarahoituksena – Suomen kanta

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission esityksestä koskien alueellisia valtiontukia. Selvityksessä sivutaan myös rakennerahastojen varojen käyttöä alueellisten investointitukien vastinrahana.

Aluetuen suuntaviivat määrittelevät sekä tukikelpoiset alueet (EY 87(3) a tai c- alue) että tukialueilla sovellettavat investointituen enimmäistukimäärät. Komission toimivalta antaa valtiontukia koskevia sääntöjä perustuu EY:n perustamissopimuksen artiklaan 88 (1). Komission kolmas koheesioraportti puolestaan linjasi EU- rahoituksen käyttömahdollisuudet investointien vastinrahana.

Nykytilanne - Suomen tukialueet ja tuen enimmäismäärät (tukikartta):

Suomen aluetukea koskevat tukialueet kattavat yhteensä 42,2% väestöstä. Tukialueet on määritelty perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja c –alakohdian perusteella. Kansallisesti kyse on I, II, III kehitysalueista. Komissio hyväksyi 26.10.1999 Suomen kansallisen tukikartan nykyisten aluetuen sääntöjen perusteella. Tukikartta on voimassa vuoden 2006 loppuun.

Itä-Suomen neljä maakuntaa (Pohjois-Karjala, Kainuu, Pohjois-Savo, Etelä-Savo) on määritelty art. 87(3)(a) perusteella I kehitysalueiksi. II ja III kehitysalueet on määritelty art. 87(3)(c) perusteella (yhteensä 38 seutukuntaa). I kehitysalueilla voidaan käyttää korkeampia tuki-intensiteettejä kuin II ja III kehitysalueilla. Tukialueiden ulkopuolella (29 seutukuntaa) ei saa myöntää alueellista investointitukea.

EAKR- osarahoitusta on voitu käyttää tukialueilla kansallisten investointitukien vastinrahana. Vuonna 2003 investointitukia myönnettiin yhteensä 66 milj €. Tästä noin 30 milj. € oli EAKR- osarahoitusta.

Komission aluetuen suuntaviivoja koskevan ehdotuksen vaikutus Suomen osalta:

Uusien aluetukisääntöjen vaikutuksesta tukikelpoiset alueet vähenevät ja tukikelpoisilla alueilla myönnettävien investointitukien enimmäistukiprosentit laskevat.

Itä-Suomen kaikki neljä maakuntaa menettävät a- alue asemansa. Näin olisi luultavasti tosin tapahtunut ilman laajentumistakin. C- perusteisia alueita olisivat jatkossa entiset a- alueet sekä ns. harvaanasutut alueet (alle 12,5 as./km²). Maakuntatasolla c- alueita jatkossa ovat Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo ja Etelä-Savo. Esityksen mukaan tuki-intensiteetit laskisivat näillä alueilla jossain määrin nykyisistä enimmäistasoista.

Useat alueet tippuisivat kokonaan pois tukikartalta. Käytännössä kaikki III kehitysalueet (24 seutukuntaa) ja II kehitysalueesta 3 seutukuntaa menettäisivät nykyisen c- asemansa. Tämän lisäksi Ahvenanmaan maakunta ja valtioneuvoston päätöksessä 72/1996 luokitellut saaristokunnat ja tiettyihin kuntiin kuuluvat pienet kunnat jäisivät aluetukikartan ulkopuolelle. Yhteensä nämä alueet kattaisivat n. 20% väestöstä. Näiden alueiden osalta tuki-intensiteetin lasku on merkittävä, koska alueellinen investointituki ei enää tällöin olisi mahdollista. Tosin vaihtoehtoisia keinoja (esim. pk- yritysten tuki) kompensoida tämä laskeva tuki-intensiteetti on olemassa.

Komission kolmannessa koheesioraportissa esittämät linjaukset on tulkittavissa siten, että EAKR-osarahoitteista investointitukea voisi myöntää vain konvergenssialueella. Tällaisia alueita Suomella ei olisi. Aluepolitiikan pääosaston kanssa käytyjen keskustelujen perusteella näyttäisi kuitenkin siltä, että EAKR-osarahoitusta voitaisiin jatkossakin käyttää tukialueilla alueellisten investointitukien vastinrahana.

Osastopäällikön sijainen, hallitusneuvos

Kristian Tammivuori

Ylitarkastaja

Kari Virtanen

LIITTEET Perusmuistio KTM2004-00322, Aluetuen suuntaviivojen tarkistaminen – ensimmäinen keskusteluasiakirja jäsenvaltioiden asiantuntijoille, Översyn av riktlinjerna för regionalstöd – ett första samrådsdokument för experterna i medlemsstaterna

EUTORI/Eurodoc nro:

-

U-tunnus / E -tunnus:

-

Käsittelyvaihe ja käsittelyn tarkoitus:

Käsittelyn tarkoituksena on laatia Suomen kanta komission ensimmäiseen keskusteluasiakirjaan tulevista aluetuen suuntaviivoista. Kirjallinen kanta tulee toimittaa komissiolle 1.7.2004 mennessä. Toinen käsittelykierros alkaa syksyllä 2004, jolloin komissio esittää seuraavan, täsmennetyemmän version aluetukisuuntavivoiksi.

Asiakirjat:

Aluetuen suuntaviivojen tarkistaminen – ensimmäinen keskusteluasiakirja jäsenvaltioiden asiantuntijoille

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Komissiolla on oikeus antaa valtioneuvoston päätös EY:n perustamissopimuksen artiklan 88(1) nojalla.

Käsittelijä(t):

Kari Virtanen, kauppa- ja teollisuusministeriö p. 160 63552
Tiina Heiskanen, sisäasiainministeriö, p. 160 44501

Suomen kanta/ohje:

Suomen kanta on osoitettu sekä kilpailun- että aluepolitiikan pääosastoille. Suomen kanta koskee toisaalta komission alueellisia investointitukia koskevaa keskusteluasiakirjaa ja toisaalta sitä, miten EU-ohjelmarahoitusta käytetään alueellisten investointitukien vastinrahana.

1. Tavoite 1- alue (Kansalliset tukialueet I ja II):

Suomi katsoo, että Suomen nykyiselle tavoite 1- alueelle myönnetään 87. 3 c- asema korotetuilla tukintensiteeteillä, samalla tavalla kuin syrjäisille merentakaisille alueille (Kanariansaaret ja Madeira). Investointitukien intensiteettien korotus tarkentuu neuvotteluiden myötä. Perusteena sekä tukialueelle että korotukselle on yhtäläinen syrjäinen sijainti, väestön väheneminen ja ilmastotekijät, jotka heikentävät niiden sosiaalista ja taloudellista asemaa. Lisäksi molemmilla alueilla on yksipuolinen tuotantorakenne, jossa matkailuelinkeino korostuu.

Suomi katsoo, että rakennerahastojen osarahoitusta (ml. maaseuturahasto) voidaan käyttää alueellisten investointitukien vastinrahoituksena konvergenssitavoitteen painopisteen mukaisesti Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimuksen pöytäkirjassa 6 määritetyillä ns. tavoite 6 -alueilla, joiden erityiskohtelu tunnustetaan myös uuden perustuslaillisen sopimusehdotuksen pöytäkirjassa (artikla 61).

2. Ahvenanmaa ja saaristokunnat:

Suomi katsoo, että saaristoalueille (pl. Maarianhamina) tulisi saada 87.3.c- alustatus. Perusteena on se, että alueiden ongelmat ovat verrattavissa c- alueen harvaan asuttujen alueiden ongelmiin. Saaristoalueilla tulee olla

jatkossakin mahdollista myöntää alueellista investointitukea. Tämän alueen väestö on enintään 50 000 asukasta.

Suomi katsoo, että rakennerahastojen osarahoitusta (ml. maaseuturahasto) tulee voida käyttää näillä alueilla alueellisen investointituen vastinrahana. Suomi perustelee esitystä viittaamalla pysyviin luonnosta johtuviin haittoihin ja ongelmiin, joita saaristoalueilla ja pienillä saarilla ilmenee.

3. Arktisen alueen toimintatuki:

Suomi kannattaa komission ajatusta ottaa käyttöön ns. arktinen tuki. Harvaan asuttujen alueiden sisällä (12,5 asukasta/km²/NUTS III-tasolla) arktiseksi alueeksi tulee määritellä Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimuksen pöytäkirjan 6 mukainen alue (tavoite 6alue). Alueella tulee voida käyttää myöhemmässä vaiheessa tarkemmin määriteltäviä toimintatukia.

4. Suomen yleisiä linjauksia koskien komission keskustelualoitetta uusiksi aluetukisuuntaviivoiksi:

Koska mahdollisuus käyttää aluetukia vähenee tulevalla ohjelmakaudella, Suomi katsoo, että kaikkia horisontaalisia valtiontukisääntöjä tulee ajantasaistaa palvelemaan myös uusia aluepolitiikan haasteita. Tällä tarkoitetaan mm. LASA:n käyttöönottoa, pk-asetuksen intensiteettien korotusta sekä mahdollisia muita uusia valtiontukisääntöjä (esim. innovaatioiden rahoitus).

Suomi katsoo samalla, että suuryrityksille kohdistettava investointituki tulisi rajata esimerkiksi 30%:iin aluetuen kokonaismäärästä jäsenvaltiotasolla. Esitys on linjassa Tukholman ja Barcelonan neuvoston tavoitteiden kanssa eniten kilpailua vääristävien tukien määrän vähentämiseksi.

Suomi kannattaa myös, että ”monialaiset puitteet suurista investointihankkeista” sisällytetään tulevaan aluetuen suuntaviivasääntöön. Sääntöä voitaisiin jopa tiukentaa siten, että hankekohtaiselle investointituelle asetettaisiin euromääräinen maksimimäärä.

Suomi kannattaa kuljetustuen käyttömahdollisuutta harvaanasutuilla alueilla myös tulevalla ohjelmakaudella. Suomi tukee lisäksi komission esitystä aluetuen ryhmäpoikkeussäännön käyttöönottamista. Komission esitys on perusteltua hallinnollisten menettelyjen keventämiseksi tilanteissa, joissa kilpailun vääristymän uhka on vähäinen. Samoin bruttointensiteetin käyttö nykyisen nettotuki-käsitteen sijaan on perusteltua.

Pääasiallinen sisältö:

Aluetuen suuntaviivat määrittelevät tukikelpoiset alueet (EY:n perustamissopimuksen artiklan 87(3) a tai c-kohtien mukainen alue) ja tukialueilla sovellettavat investointituen enimmäistukimäärät. Komission toimivalta antaa valtiontukia koskevia sääntöjä perustuu EY:n perustamissopimuksen artiklaan 88 (1). Kolmas koheesioraportti puolestaan linjasi EU- rahoituksen käyttömahdollisuudet alueellisten investointien vastinrahana.

Nykytilanne - Suomen tukialueet ja tuen enimmäismäärät (tukikartta):

Suomen aluetukea koskevat tukialueet kattavat yhteensä 42,2% väestöstä. Tukialueet on määritelty perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja c –alakohtien perusteella. Kansallisesti kysymys on I, II, III kehitysalueista. Komissio hyväksyi 26.10.1999 Suomen kansallisen tukikartan nykyisen aluetukisuuntaviivan perusteella (voimassa vuoden 2006 loppuun).

Itä-Suomen neljä maakuntaa (Pohjois-Karjala, Kainuu, Pohjois-Savo, Etelä-Savo) on määritelty art. 87(3)(a) perusteella I kehitysalueiksi. II ja III kehitysalueet on puolestaan määritelty art. 87(3)(c) perusteella. C-alueeseen kuuluu kaikkiaan 38 seutukuntaa. Näiden alueiden väestöpeitto on 28,8%. I kehitysalueilla voidaan käyttää korkeampia tuki-intensiteettejä kuin II ja III kehitysalueilla. Enimmäistuki on porrastettu esim. suurten yritysten tapauksessa kehitysalueittain seuraavasti: 30, 25 ja 20%. Suomessa on 29 seutukuntaa kansallisten tukialueiden ulkopuolella. Ainoastaan Uudenmaan maakunta on kokonaan tukialueiden ulkopuolella. Näille tukialueiden ulkopuolisille alueille ei voida myöntää aluetuen suuntaviivojen mukaista investointitukea.

EAKR- osarahoitusta on voitu käyttää kansallisten investointitukien vastinrahana. Vuonna 2003 investointitukia myönnettiin yhteensä 66 milj €. Tästä noin 30 milj. € oli EAKR- osarahoitusta.

Komission aluetuen suuntaviivoja koskevan ehdotuksen vaikutus Suomessa:

Uusien aluetukisääntöjen mukaan tukikelpoiset alueet vähenevät ja tukikelpoisilla alueilla myönnettävien investointitukien enimmäistukiprosentit laskevat. Esityksen mukaan c- alueen aseman saavat Suomessa tilastollisten syiden takia a- alueen asemansa menettävät (alueen BKT/asukas olisi noussut yli 75% EU:n keskiarvosta myös EU- 15 tilanteessa) sekä ns. harvaan asutut alueet (alle 12,5 as/km²).

Itä-Suomen kaikki neljä maakuntaa menettävät a-statuksensa. Näin olisi luultavasti tosin tapahtunut ilman laajentumistakin. C-perusteisia alueita olisivat jatkossa entiset a- alueet sekä ns. harvaanasutut alueet (alle 12,5 as./km²). Maakuntatasolla c- alueita jatkossa ovat Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo ja Etelä-Savo. Esityksen mukaan tuki-intensiteetit laskisivat näillä alueilla jossain määrin nykyisistä enimmäistasoista.

	Alue	Suuryritys	Keskisuuri	Pienyritys
Nykyinen a- alue (87.3.c)	Itä-Suomi (I tukialue)	30% ? 20%	40% ? 30%	40% ? 40%
"erityisalueet" (87.3.c)	"harvaan asutut" eli 12,5 as/km (II tukialue)	25% ? 20%	34% ? 30%	34% ? 40%

Useat alueet tippuisivat kokonaan pois tukikartalta. Käytännössä kaikki III kehitysalueet (24 seutukuntaa) ja II kehitysalueesta 3 seutukuntaa menettäisivät nykyisen c- statuksensa. Yhteensä nämä alueet kattaisivat runsaat 20% väestöstä. Tukialueiden ulkopuolisiin alueisiin kuuluu lisäksi Ahvenanmaa ja tietyt valtioneuvoston päätöksen 72/1996 määrittelemät saaristokunnat ja tiettyihin kuntiin kuuluvat pienet saaret. Näiden alueiden väestöpeitto on nykyisen aluetukikartan mukaan 0,6% väestöstä.

Näiden alueiden osalta tuki-intensiteetin lasku on merkittävä. Tosin vaihtoehtoisia keinoja kompensoida tämä laskeva tuki-intensiteetti on olemassa. Investointeja voidaan tukea myös jatkossa ns. pk- asetuksen mukaan. Komissio esitti pk- asetuksen tuki-intensiteettien korostusta keskiuurilla yrityksillä nykyisestä 7,5%:sta 10%:iin, ja vastaavasti pienyrityksillä 15%:sta 20%:iin. Lisäksi esitetty uusi tuki-instrumentti LASA ("vähäinen tukimäärä") tulee korvaamaan osaltaan aluetuen myöntämisen mahdollisuuden.

Komission kolmannessa koheesioraportissa esittämät linjaukset on tulkittavissa siten, että EAKR-osarahoitteista investointitukea voisi myöntää vain konvergenssialueella. Tällaisia alueita Suomella ei olisi. Aluepolitiikan pääosaston kanssa käytyjen keskustelujen perusteella näyttäisi kuitenkin siltä, että EAKR-osarahoitusta voitaisiin jatkossakin käyttää tukialueilla alueellisten investointitukien vastinrahana.

Jatkovalmistelu:

Komissio (kilpailun pääosasto) antoi toukokuussa 2004 esityksen yllä mainittujen aluetuen suuntaviivojen tarkistamisesta. Kyseessä oli ensimmäinen keskusteluasiakirja jäsenvaltioiden asiantuntijoille. Kirjalliset kommentit on toimitettava komissioon 1.7. mennessä. Komissio (kilpailun pääosasto) järjestää ns. monenkeskisen kokouksen jäsenmaiden asiantuntijoille syksyllä 2004. Tässä yhteydessä komissio esittää uuden version tuleviksi aluetuen suuntaviivoiksi. Syksyn käsittelykierroksen aikana on mahdollisuus siten tämentää Suomen kantaa. Uusi sääntö tulee voimaan vuoden 2005 aikana.

Kansallinen käsittely:

26.5.2004 EU-12 kilpailu- ja valtiontukijaosto
27.5.2004 EU- 4 alue- ja rakennepolitiikkajaosto
28.5.2004 EU- ministerivaliokunta – 1. käsittely
7.6.2004 EU-12 kilpailu- ja valtiontukijaosto (kirjallinen käsittely)
7.6.2004 EU- 4 alue- ja rakennepolitiikkajaosto
9.6.2004 EU-asioiden komitea
11.6.2004 EU- ministerivaliokunta

Lisäksi

14.6.2004 Ministeri Manninen neuvotteli Aluepolitiikan pääosaston kanssa; sekä virkamiesneuvottelu Kilpailun pääosaston kanssa ja
30.6.2004 Ministeri Pekkarisen neuvottelut Kilpailun pääosaston kanssa.

Eduskuntakäsittely:

Eduskuntaa tullaan informoimaan E- kirjeellä vkon 25 kuluessa.

Kansallinen lainsäädäntö:

-

Taloudelliset vaikutukset:

Komission esitys tulee vähentämään huomattavasti vanhojen EU- 15 jäsenvaltioiden mahdollisuutta myöntää alueellisia investointitukia koska tukikelpoisten alueiden vähenemisen lisäksi myös tuki-intensiteettejä esitetään alennettavaksi. Tukien määrän alentumista ei ole mahdollista arvioida. Tukien määrän alentamistavoite on kuitenkin linjassa Tukholman ja Barcelonan neuvostojen päätelmien kanssa vähentää valtiontukien kokonaismäärää EU:ssa. EU-15:sta tukialueiden väestöpeitto on 42,7%, komission keskusteluasiakirjan pohjalta tukialueet kattaisivat EU-25:ssä 34,8%:ia.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

Komissio julkaisee jäsenmaiden kannat ennen syksyllä alkavaa seuraavaa käsittelykierrosta.

Aluetuen suuntaviivojen tarkistaminen – ensimmäinen keskusteluasiakirja jäsenvaltioiden asiantuntijoille

1. Johdanto ja poliittinen tausta

Jäsenvaltioiden aluetukikartat, joissa esitetään EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan soveltamisalaan kuuluvat tukikelpoiset alueet, ovat voimassa vuoden 2006 loppuun.¹ Kartat on laadittu alueellisia valtiontukia koskevien yhteisön suuntaviivojen² (jäljempänä 'aluetuen suuntaviivat') perusteella.

Komissio ilmoitti jäsenvaltioille 2. huhtikuuta 2003 päivätyllä kirjeellä³ päättäneensä tarkistaa suuntaviivoja. Jäsenvaltioita kehoitettiin toimittamaan komissiolle kannanottoja, huomautuksia tai tietoja, joista voi olla hyötyä tarkistamiseen liittyvissä valmistelutoimenpiteissä.

Nykyisiltä ja tulevilta jäsenvaltioilta sekä Eftan valvontaviranomaiselta saadut kannanotot asetettiin jäsenvaltioiden saataville CIRCA-sivustoon. CIRCA-sivustossa on saatavilla myös kilpailun pääosaston 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisista tukialueista teettämät kaksi alustavaa selvitystä. Ensimmäisessä selvityksessä luodaan katsaus menetelmiin ja indikaattoreihin, joita jäsenvaltiot ovat käyttäneet laatiessaan aluetukikarttojaan kaudelle 2000–2006, ja esitetään yhteenvedo jäsenvaltioiden tekemien valintojen tehokkuudesta ja vaikuttavuudesta. Toisessa tutkimuksessa tarkastellaan eri tukivälineitä, joita voitaisiin mahdollisesti käyttää 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamisalaan kuuluvilla alueilla vuonna 2007 alkavalla kaudella.

Monet jäsenvaltiot viittasivat komissiolle esittämissään kannanotoissa erityisesti Lissabonin, Göteborgin ja Barcelonan Eurooppa-neuvostojen asettamiin tavoitteisiin, jotka koskevat kilpailukykyä, kestävä kehitystä ja valtiontuen parempaa kohdentamista, joka on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Jäsenvaltiot korostivat myös aluekehitystä edistävien valtiontukien ja tähän tarkoitukseen myönnettävän yhteisön rahoituksen välisiä yhteyksiä.

Kilpailun pääosasto antaa täyden tukensa näille kannanotoille.

1.1. Aluetuen suuntaviivat ja Eurooppa-neuvoston päätelmät

Lissabonissa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston asettaman tavoitteen mukaan Euroopasta olisi tullava maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous. Eurooppa-neuvosto ehdotti myös välitavoitteita tämän kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseksi. Göteborgin Eurooppa-neuvosto lisäsi näihin välitavoitteisiin kestävä kehityksen ja yhteenkuuluvuuden. Tukholmassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto kehotti jäsenvaltioita vähentämään valtiontukimääriä, sillä "valtiontukia olisi suunnattava uudelleen horisontaalisiin, yleistä etua koskeviin tavoitteisiin, mukaan lukien koheesiotavoitteet". Barcelonassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto kehotti jälleen "jäsenvaltioita vähentämään valtiontuen kokonaismäärää suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2003 mennessä ja sen jälkeenkin, suuntaamaan tuen uudelleen laaja-alaisiin yhteistä etua koskeviin tavoitteisiin, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus mukaan lukien, sekä kohdentamaan sen markkinoilla havaittuihin ongelmakohtiin. Vähäisempi ja paremmin kohdennettu valtiontuki on tehokkaan kilpailun keskeinen osatekijä."

Näiden päätelmien soveltaminen aluekehitystukeen nostaa esiin kaksi tärkeää kysymystä:

Onko alkuinvestointituen myöntäminen ja siihen yhteydessä oleva uusien työpaikkojen luominen todellakin tehokkain tapa edistää yhteenkuuluvuutta?

Voidaanko nykyisten suuntaviivojen mukaisia sallittuja tukimääriä alentaa vähentämättä kyseisen tuen tehokkuutta?

¹ Uusien jäsenvaltioiden aluetukikarttojen katsotaan tulevan voimaan kyseisten valtioiden liittymispäivänä ja myös niiden aluetukikartat ovat voimassa vuoden 2006 loppuun.

² EYVL C 74, 10.3.1998, s. 9; muutettuina: EYVL C 285, 9.9.2000, s. 5.

³ Ks. myös komission tiedonanto, EUVL C 110, 8.5.2003, s. 24.

Vastataksaan ensimmäiseen kysymykseen kilpailun pääosasto on tarkastellut useita investointituen tehokkuutta koskevia tutkimuksia. Tutkimuksissa esitetyt päätelmät ovat jossain määrin ristiriitaisia. Joidenkin tutkimusten mukaan tällaisen tuen hukkavaikutus (*“dead-weight”*) voi olla melko suuri. Suurin osa investoinneista olisi tehty myös ilman tukea. Joidenkin tutkimusten mukaan tällaisella tuella on kuitenkin jonkin verran vaikutusta ainakin investoinnin ajoitukseen ja sijoituspaikkaan. Myös monien jäsenvaltioiden huolestuneisuutta kyseisen tuen mahdollisista siirtovaikutuksista voidaan pitää osoituksena siitä, että kyseiset jäsenvaltiot katsovat investointituen olevan yksi investointipäätöksiin vaikuttavista tekijöistä.

Kilpailun pääosasto katsoo, että suuryrityksille ja pk-yrityksille myönnettävä investointituki voi edistää aluekehitystä muita heikommassa asemassa olevilla EU:n alueilla. Muilla alueilla investointituen hyötyvaikutukset ovat kyseenalaisempia. Tähän on syynä se, että kyseisillä alueilla mahdollisesti ilmenevät ongelmat ovat luonteeltaan erilaisia ja ratkaistavissa ennemminkin henkilöstöresursseihin suunnattavilla investoinneilla tai luomalla yrityksille suotuisampi toimintaympäristö. Valtiontuen myöntäminen ei ole aina paras ratkaisu.

Toisesta kysymyksestä kilpailun pääosasto toteaa, että monet jäsenvaltiot kannattavat tuki-intensiteettien alentamista erityisesti silloin, kun tuensaajat ovat suuryrityksiä. Lisäksi on esitetty pyyntö uusien aluetuen suuntaviivojen yhdistämisestä monialaisiin puitteisiin. Kilpailun pääosasto katsoo, että vuosina 1998 ja 2002 annetut monialaiset puitteet ovat edistäneet suurten investointihankkeiden tuki-intensiteettien alentamista. Vielä on kuitenkin alennettava tuen enimmäismääriä kaikkialla EU:ssa ja lisättävä eriyttämistä muita heikommassa asemassa olevien alueiden välillä.

1.2. Aluetuen suuntaviivat ja kolmas koheesiokertomus

Kolmannen koheesiokertomuksen päätelmissä ehdotetaan tulevaisuuden koheesiopolitiikan rakentumista seuraavien kolmen päätavoitteen varaan: lähentyminen, alueellinen kilpailukyky ja työllisyys sekä Euroopan alueiden välinen yhteistyö.

Lähentymistavoite pyritään saavuttamaan tukemalla kasvua ja uusien työpaikkojen luomista vähiten kehittyneissä jäsenvaltioissa ja vähiten kehittyneillä alueilla. Kolmannessa koheesiokertomuksessa todetaan lisäksi, että nämä alueet olisi sisällytettävä 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan poikkeusten soveltamisalaan, jotta jäsenvaltiot voisivat myöntää niille aluekehitystukea, joka on kaikilta osin johdonmukaista yhteisön rahoituksen kanssa.

Alueellisen kilpailukyvyn ja työllisyyden tavoitetta tuetaan panostamalla rajalliseen määrään toimenpideoja, kuten innovaatiot ja osaamistalous, ympäristö ja riskinhallinta sekä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palveluiden saatavuus. Euroopan aluekehitysrahasto jaottelee näiden toimenpiteiden rahoituksessa alueet niihin, jotka ovat nykyisin tavoite 1 -alueita mutta jotka eivät kuulu tulevan lähentymistavoitteen soveltamisalaan ja muihin alueisiin.

Kilpailun pääosaston mukaan myös 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan poikkeuksen soveltamisessa olisi käytettävä samantapaista aluejakoa, sillä tilanne ensimmäisessä ryhmässä on usein edelleen epävakaa. Nykyisten aluetuen suuntaviivojen mukaisesti alueille, jotka kuuluivat aiemmin 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan, olisi myönnettävä aluekehitystukea 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan poikkeuksen nojalla. Kaikilla muilla alueilla voidaan kuitenkin edelleen myöntää tukea kolmannessa koheesiokertomuksessa lueteltujen toimenpidealojen hyväksi. Tällaiseen tukeen sovellettavia horisontaalisia sääntöjä voidaan tarvittaessa tarkistaa valtiontuen ja yhteisön rahoituksen välisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi kaikilta osin.

Euroopan alueiden välistä yhteistyötä tuetaan keskittymällä Lissabonin ja Göteborgin strategioissa yhteisölle asetettujen ensisijaisten painopistealueiden mukaisiin integroituihin ohjelmiin. Jos ohjelmiin liittyy valtiontukea, myös kyseisen tuen olisi oltava sovellettavien horisontaalisten sääntöjen mukaista.

Kilpailun pääosasto toteaa, että aluetuen suuntaviivojen tarkistaminen ja tulevaisuuden koheesiopolitiikkaa koskevien päätelmien esittäminen tarjoavat ainutlaatuisen tilaisuuden niiden yhtenäistämiseen kaikilta osiltaan. Tavoite 1 -alueet ja 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvat alueet ovat

nykyisin⁴ paljolti yhteneväiset, kun taas tavoite 2 -alueiden ja 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamisalaan kuuluvien alueiden välillä on suuria eroja. Valitsemalla aihekohtainen lähestymistapa valittuihin maantieteellisiin alueisiin (karttaan) perustuvan lähestymistavan sijaan voidaan varmistaa johdonmukaisuus alue- ja kilpailupolitiikan välillä. Tähän on syynä erityisesti se, että valitut aiheet perustuvat molemmille politiikanaloille yhteisiin tavoitteisiin, jotka Eurooppa-neuvosto on määritellyt edellä kohdassa 1.1. mainituissa kokouksissaan.

2. Keskusteluasiakirjan asema

Kilpailun pääosasto on käyttänyt suuntaviivojen tarkistamista koskevissa valmisteluissa seuraavia tietoja:

- valtiontukea ja koheesiopolitiikkaa koskevat Eurooppa-neuvostojen päätelmät ja erityisesti niissä esitetty pyyntö Eurooppa-neuvostojen määrittelemiin tavoitteisiin myönnettävän tuen määrän vähentämisestä ja paremmasta kohdentamisesta (ks. kohta 1.1.);
- jäsenvaltioiden esittämät kannanotot;
- Halkidikissa 16. toukokuuta 2003 ja Roomassa 20. lokakuuta 2003 pidettyjen epävirallisten Eurooppa-neuvoston kokousten päätelmät;
- komission kokemukset nykyisistä aluetuen suuntaviivoista, tukikartoista ja tukiohjelmista;
- aluetuen taloudellista merkitystä ja tehokkuutta koskeva kirjallisuus (tiedustelut, tutkimukset ja tieteelliset artikkelit);
- 18. helmikuuta 2004 annettu komission kolmas koheesiokertomus (ks. kohta 1.2.).

Kilpailun pääosastolla ei tässä vaiheessa ole aikomusta esittää koko asiakirjan kattavaa luonnosta uusiksi aluetuen suuntaviivoiksi. Tässä asiakirjassa kuvaillaan vain seikkoja, jotka olisi kilpailun pääosaston mielestä sisällytettävä uusiin aluetuen suuntaviivoihin. Koska tämä lähestymistapa aiheuttaa muutoksia toimintalinjaan ja komissio pyrkii määrätietoisesti tekemään tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa tässä mittavassa prosessissa, eri osapuolten kuulemista jo prosessin alkuvaiheessa pidetään tärkeänä.

Uudet aluetuen suuntaviivat ovat periaatteessa voimassa vuoden 2007 alusta vuoden 2013 loppuun.

3. EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan poikkeuksen nojalla tukikelpoiset alueet

Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätään, että yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää ”tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma”. Nykyisin 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvat alueet määritellään NUTS II -alueiksi, joilla BKT asukasta kohden (ostovoimastandardina mitattuna) on alle 75 prosenttia EU:n keskiarvosta (aluetuen suuntaviivat, kohta 3.5). Tätä tukikelpoisuusperustetta käytetään myös tavoite 1 -alueiden määrittelyssä.⁵

EU:n laajentumisen jälkeen suurimmalla osalla uusien jäsenvaltioiden alueista BKT asukasta kohden jää selvästi alle 25 jäsenvaltion EU:n keskiarvon. Ne voivat tästä syystä kuulua edelleen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan.

Uusia aluetuen suuntaviivoja koskeva ehdotus:

Kilpailun pääosasto ehdottaa 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan asemaan sovellettavan raja-arvon pitämistä 75 prosentissa. Tämän mukaisesti kyseisen alakohdan poikkeusta voitaisiin soveltaa alueisiin, joilla BKT asukasta kohden on alle 75 prosenttia 25 jäsenvaltion EU:n keskiarvosta.

⁴ Komission tiedonanto jäsenvaltioille aluepolitiikasta ja kilpailupolitiikasta (EYVL C 90, 26.3.1998,

s. 7).

⁵ Aiemmat tavoite 6 -alueet (harvaanasutut alueet) ovat kuuluneet vuodesta 2000 myös tavoite 1 -alueiden luetteloon. Vaikka syrjäisimpien alueiden (Madeira, Azorit, Kanariansaaret ja Ranskan merentakaiset departementit) BKT asukasta kohden on todellisuudessa ollut alle 75 prosenttia keskiarvosta, niille on myönnetty tavoite 1 -alueen asema.

Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvien alueiden suuryrityksiin sovellettavat tuki-intensiteetit ovat nykyisten aluetuen suuntaviivojen mukaisesti 40 tai 50 prosenttia netto sekä köyhimmillä ja syrjäisimmillä alueilla enintään 65 prosenttia netto. Pk-yritysten osalta näitä enimmäismääriä voidaan korottaa 15 prosenttia brutto.

Kilpailun pääosaston mielestä nämä enimmäismäärät ovat liian korkeat, jotta voitaisiin noudattaa tukimäärien alentamista ja tuen parempaa kohdentamista koskevia Eurooppa-neuvoston päätelmiä ja monien jäsenvaltioiden esittämiä kannanottoja. Kilpailun pääosaston ehdotuksen mukaan tuensaajaryhmien lukumäärä säilytettäisiin kolmena mutta tuen enimmäismääriä alennettaisiin. Ensimmäiseen ryhmään kuuluisivat NUTS II -alueet, joilla BKT asukasta kohden on alle 50 prosenttia 25 jäsenvaltion EU:n keskiarvosta. Toiseen ryhmään kuuluvien alueiden BKT asukasta kohden olisi alle 60 prosenttia ja kolmannen alle 75 prosenttia 25 jäsenvaltion EU:n keskiarvosta. Suuryritysten tuki-intensiteetti alennettaisiin ensimmäisessä ryhmässä 50 prosenttiin, toisessa 40 prosenttiin ja kolmannessa 30 prosenttiin bruttoavustusekvivalenttina ilmaistuna (ks. myös kohta 9). Keskisuurten yritysten tuki-intensiteettiä voitaisiin korottaa 10 prosenttia brutto ja pienten yritysten 20 prosenttia brutto. Niillä syrjäisimmillä alueilla, joilla BKT asukasta kohden on alle 75 prosenttia 25 jäsenvaltion EU:n keskiarvosta ja jotka kuuluvat siten 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan, tuki-intensiteettiä voitaisiin korottaa 10 prosenttia, mikä merkitsisi niiden siirtymistä ryhmään, jossa voidaan sallia suuremmat tukimäärät. Lisäksi kaikilla syrjäisimmillä alueilla voitaisiin edelleen myöntää myös toimintatukea perusta missopimuksen 299 artiklan 2 kohdassa lueteltujen haittojen tasoittamiseksi. Muilla 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvilla alueilla voidaan myöntää poikkeustapauksissa toimintatukea, lukuun ottamatta harvaanasutuilla alueilla lisäkuljetuskustannusten kattamiseen myönnettävää tukea, kuitenkin vain rajallisen jakson ajan ja asteittain alenevien intensiteettien mukaan kyseisten alueiden kehityksen esteenä olevien uusien erityisongelmien poistamiseksi.

4. EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamisalaan kuuluvat erityisalueet

Nykyisissä aluetuen suuntaviivoissa on asteittain poistettavaa tukea koskevia erityismääräyksiä (*phasing-out provisions*) alueista, jotka ovat menettämässä 87 artiklan 3 kohdan a alakohtaan perustuvan tukikelpoisuuden. Aluetuen suuntaviivojen liitteessä III annetaan takeet siitä, että väestön enimmäismäärää, johon kussakin jäsenvaltiossa voidaan soveltaa poikkeusta, korjataan tarvittaessa tasolle, joka on riittävä ”kaikkien 87 artiklan 3 kohdan a alakohtaan perustuvan tukikelpoisuuden menettäneiden alueiden mukaan ottamiseksi”.⁶ Nykyisissä aluetuen suuntaviivoissa ei vaadittu *phasing-out*-alueiden yksilöintiä. Jäsenvaltioilla oli tämän vuoksi mahdollisuus olla ehdottamatta 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella tukikelpoisiksi katsottujen alueiden (osien) sisällyttämistä 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamisalaan.⁷

4.1. 87 artiklan 3 kohdan a alakohtaan perustuvan tukikelpoisuuden laajentumisen seurauksena menettävät alueet

Euroopan unionin keskimääräinen BKT asukasta kohden alenee huomattavasti laajentumisen myötä. Monien nykyisten 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella tukikelpoisten alueiden BKT asukasta kohden nousee tämän vuoksi **25 jäsenvaltion** EU:ssa yli 75 prosentin raja-arvon. Tästä seuraa, että niillä ei ole 87 artiklan 3 kohdan a alakohtaan perustuvaa tukikelpoisuutta.

Uusia aluetuen suuntaviivoja koskeva ehdotus:

⁶ Lisäksi aluetuen suuntaviivojen kohdassa 5.7. sallitaan tukien enimmäisintensiteettien asteittainen alentaminen alueilla, jotka menettävät 87 artiklan 3 kohdan a alakohtaan perustuvan tukikelpoisuuden.

⁷ Ainoa poikkeus on Pohjois-Irlanti, joka mainitaan erikseen aluetuen suuntaviivojen alaviitteessä 44. Pohjois-Irlannin erityisasema on määriteltävä uudestaan.

Kyseiset alueet⁸ sisällytetään aluetukikarttaan 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Niillä sijaitseviin suuryrityksiin sovellettava tuki-intensiteetti on 30 prosenttia brutto, jota olisi sovellettu kyseisillä alueilla 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella ilman laajentumisen tilastollista vaikutusta. Aluetukikartan kattaman jakson aikana enimmäisintensiteetti alenee 20 prosenttiin brutto. Keskisuurten yritysten enimmäisintensiteettiä voidaan korottaa 10 prosenttia brutto ja pienyritysten 20 prosenttia brutto. Syrjäisimmät alueet ovat oikeutettuja 10 prosentin tuki-intensiteetin korotukseen.

4.2. 87 artiklan 3 kohdan a alakohtaan perustuvan tukikelpoisuuden taloudellisista syistä menettävät alueet

Osa alueista, jotka ovat tällä hetkellä tukikelpoisia perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella, menettäisi tukikelpoisuutensa, vaikka EU pysyisi 15 jäsenvaltion yhteisönä, koska niiden BKT asukasta kohden on noussut vähintään 75 prosenttiin nykyisten jäsenvaltioiden keskiarvosta.

Uusia aluetuen suuntaviivoja koskeva ehdotus:

Nämä alueet sisällytetään aluetukikarttaan 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla tuki-intensiteetillä, joka on suuryritysten osalta 20 prosenttia brutto. Keskisuurten yritysten intensiteettiä voidaan korottaa 10 prosenttia brutto ja pienyritysten 20 prosenttia brutto.

4.3. Syrjäisimmät alueet

Kaikki syrjäisimmät alueet ovat tällä hetkellä tukikelpoisia 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella. Osa näistä alueista jää kyseisen alakohdan poikkeuksen soveltamisalan ulkopuolelle vuoden 2006 jälkeen tilastovaikutuksen takia tai alueiden oman kehityksen perusteella.

usia aluetuen suuntaviivoja koskeva ehdotus:

Kolmannen koheesiokertomuksen päätelmien mukaisesti 87 artiklan 3 kohdan a alakohtaan perustuvan tukikelpoisuuden menettäviä syrjäisimpiä alueita, jotka on määritelty perustamissopimuksen 299 artiklassa kohdellaan kohdassa 4.1. mainittujen alueiden tavoin. Ne sisällytetään aluetukikarttaan 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla siten, että suuryritysten tuki-intensiteetti kyseisillä alueilla on 40 prosenttia brutto eli intensiteetti, jota sovelletaan vauraimpiin 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvista syrjäisimmistä alueista. Tukikartan kattaman jakson aikana enimmäisintensiteetti alenee 30 prosenttiin brutto. Keskisuurten yritysten enimmäisintensiteettiä voidaan korottaa 10 prosenttia brutto ja pienyritysten 20 prosenttia brutto. Näillä syrjäisimmillä alueilla voidaan lisäksi edelleen myöntää toimintatukea perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen haittojen korvaamiseksi.

4.4. Harvaanasutut alueet

Nykyisten aluetuen suuntaviivojen määritelmän mukaisilla harvaanasutuilla alueilla⁹ sallittu tuen enimmäismäärä on tällä hetkellä 30 prosenttia netto¹⁰, ellei niiden BKT asukasta kohden ole alle 75 prosenttia nykyisten jäsenvaltioiden keskiarvosta. Myös lisäkuljetuskustannusten kattamiseen tarkoitettu toimintatuki sallitaan.

Uusia aluetuen suuntaviivoja koskeva ehdotus:

Harvaanasutut alueet sisällytetään aluetukikarttaan 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Edellä mainittujen määräysten soveltamisalaan kuulumattomien suuryritysten tuki-intensiteetti on 20 prosenttia brutto.¹¹ Kuljetustukea voidaan myöntää entiseen tapaan. Väestökadosta kärsivillä arktisilla alueilla

⁸ Eräät NUTS II -alueet, kuten Belgian Hainaut, jotka eivät ole 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella tukikelpoisia kaudella 2000–2006, täyttäisivät saatavilla olevien tilastotietojen mukaan vuoden 2006 jälkeen kyseisen alakohdan mukaisen poikkeuksen myöntämisperusteet 15 jäsenvaltion EU:ssa. Nyt ehdotetaan, että näitä alueita kohdeltaisiin samalla tavalla kuin muita tilastovaikutuksen perusteella asemansa menettäviä alueita.

⁹ NUTS III -alueet, joiden väestötiheys on alle 12,5 asukasta/km².

¹⁰ Ilman mahdollisuutta korotuksiin pkyritysten osalta.

¹¹ Tuki-intensiteettiä voidaan kuitenkin korottaa keskisuurten yritysten osalta 10 prosenttia brutto ja pienyritysten osalta 20 prosenttia brutto.

komissio voi sallia myös muuntyyppisen toimintatuen myöntämisen, jos tuki on tarpeen väestökadon hillitsemiseksi eikä tuki muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kannalta ristiriitaisella tavalla.

5. Tukialueilla asuva EU:n väestö

Edellä kohdissa 3 ja 4 määritellyillä tulevilla 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisilla tukialueilla ja 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamisalaan kuuluvilla erityisalueilla asuvan väestön osuus 25 jäsenvaltion EU:n kokonaisväestöstä on seuraava¹²:

• poikkeuksellisen alhainen elintaso:	27,11%	
• muut syrjäisimmät alueet:		0,43%
• tilastovaikutuksen piiriin kuuluvat alueet:	4,18%	
• taloudellisen kasvun alueet:		2,71%
• muut harvaanasutut alueet:		0,41%

Tämän mukaisesti 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisilla erityisalueilla asuvan väestön osuus 25 jäsenvaltion EU:n kokonaisväestöstä on **34,84 prosenttia**.

6. Muut vaikeuksissa olevat alueet

Myös 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisten tukialueiden ulkopuolella voi esiintyä maantieteellisiä, demografisia tai sosioekonomisia erityisongelmia. Nämä ongelmat ovat usein ratkaistavissa muulla tavalla kuin myöntämällä valtiontukea. Kilpailun pääosasto myöntää kuitenkin, että jäsenvaltioilla olisi oltava edelleen mahdollisuus harjoittaa kansallista aluepolitiikkaa kyseisillä alueilla. Kohdassa 1.1. mainittujen Eurooppa-neuvostojen päätelmien mukaisesti tuen kohdentamista määriteltyihin tavoitteisiin olisi kuitenkin parannettava, jotta siitä saataisiin kyseisten tavoitteiden kannalta mahdollisimman suuri hyöty. Tästä seuraa, että jos jäsenvaltiot katsovat tuen myöntämisen tehokkaimmaksi ratkaisuksi, nykyiset horisontaaliset säännöt, joista monia aiotaan tarkistaa vuoden 2006 loppuun mennessä, ja vähäisten valtiontukimäärien ja yhteisön kauppaan rajallisesti vaikuttavien tukien (tuntuvan vaikutuksen testaaminen) arviointia varten kehitettävä uusi lähestymistapa jättävät jäsenvaltioille paljon liikkumavaraa kyseisten ongelmien ratkaisemisessa ja alueiden eriyttämisessä, jos sen katsotaan olevan välttämätöntä. Jäsenvaltiot ja komissio ovat sopineet valtiontukien määrän vähentämisestä ja niiden suuntaamisesta Lissabonin Eurooppa-neuvoston yksilöimiin tavoitteisiin. Jäsenvaltioiden ja komission sitouduttua soveltamaan valtiontukiin ensisijaisesti aihekohtaista lähestymistapaa voidakseen varmistaa, ettei tuki muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla, tämä sitoumus on otettava huomioon myös uusissa aluetuen suuntaviivoissa. Kilpailun pääosasto muistuttaa tältä osin, että jäsenvaltiot ovat toivoneet nykyisten aluetuen suuntaviivojen mukaista lähestymistapaa joustavampaa lähestymistapaa alueellisten erityisongelmien ratkaisemiseen tai alueellisten mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa käytiin 4. helmikuuta 2004 keskusteluja tuntuvan vaikutuksen testaamisesta käytettävistä uusista välineistä, joiden avulla alueellinen eriyttäminen voidaan toteuttaa joustavasti ja joutumatta käynnistämään vaivalloista prosessia muutoin pitkäksi ajaksi vahvistettavan aluetukikartan tarkistamiseksi.

7. Monialaiset puitteet

Alueellisesta tuesta suurille investointihankkeille annetuissa monialaisissa puitteissa¹³ (jäljempänä 'monialaiset puitteet') määritellään suuriin hankkeisiin sovellettavat tuki-intensiteetit. Vuonna 2002 annetut uudet monialaiset puitteet ovat voimassa vuoden 2009 loppuun, mutta niihin voidaan tehdä muutoksia jo

¹² Tilastotiedot kolmelta viimeiseltä vuodelta, joilta on saatavilla tilastotietoja (1999–2001).
tästä syystä muuttua.

¹³ EYVL C 70, 19.3.2002, s. 8; muutettuina: EUVL C 263, 1.11.2003, s. 3.

aiemmin. Monet jäsenvaltiot ovat ehdottaneet monialaisten puitteiden ja uusien aluetuen suuntaviivojen yhdistämistä.

Uusia aluetuen suuntaviivoja koskeva ehdotus:

Kilpailun pääosasto kannattaa periaatteessa monialaisissa puitteissa tarkoitettujen suurten hankkeiden asteittain alenevien tuki-intensiteettien sisällyttämistä uusiin aluetuen suuntaviivoihin, jolloin monialaisia puitteita ei enää tarvittaisi.

8. Johdonmukaisuus rakennerahastojen kanssa

Eräät jäsenvaltiot ovat ottaneet esille valtiontuen ja rakennerahastojen käytön väliset yhteydet vuoden 2006 jälkeisellä kaudella.

Kilpailun pääosasto huomauttaa, että tässä asiakirjassa kuvailtu lähestymistapa on yhdenmukainen kolmannen koheesiokertomuksen päätelmien kanssa.

Alueellista kilpailukykyä ja työllisyyttä koskevasta tulevaisuuden tavoitteesta kilpailun pääosasto huomauttaa, että valtiontukiin sovellettava aihekohtainen lähestymistapa noudattaa horisontaalisia tukia koskevia puitteita ja poikkeusasetuksia, joista monia aiotaan tarkistaa lähivuosina. Vuosina 2005 ja 2006 kaikki valtion tukiin liittyvät erivapaussäännöt, aluetuen suuntaviivat, puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettävälle valtiontuelle ja komission tiedonanto riskipääomasta ovat uudistuksen alla. Tämä tekijä yhdessä uuden yhteisöjen rakennerahastojen ohjelmointiajankohdan alkamisen kanssa vuonna 2007 tarjoaa mahdollisuuden tarkistaa horisontaalisia valtiontuen suuntaviivoja ottaen huomioon Lissabonin ja muut tavoitteet mukaan lukien koheesion. Tarkistamisessa aiotaan kiinnittää erityishuomiota teknologisen innovoinnin lisäämiseen pk-yrityksissä. Lisäksi tarkoituksena on korottaa asetuksessa N:o 70/2001 säädettyjä investointituen enimmäismääriä keski suurten yritysten osalta 7,5 prosentista 10 prosenttiin ja pienyritysten osalta 15 prosentista 20 prosenttiin.

9. Netto- ja bruttoavustusekvivalentit

Nykyisissä aluetuen suuntaviivoissa ja 1970-luvun alkupuolelta lähtien julkaistuissa aiemmissa suuntaviivoissa investointituen intensiteetit on ilmaistu nettoavustusekvivalenttina (NAE, eli diskontattu tukiosuus avustuksista, lainoista, vakuuksista, jne. verojen jälkeen, ilmaistuna prosentuaalisena osuutena diskontatuista tukikelpoisista investointikustannuksista). Tähän on syynä se, että jäsenvaltioissa sovellettavien verokantojen välisten erojen vuoksi potentiaaliset tuensaajat käyttävät todennäköisesti mittapuuna saamaansa nettohyötyä päättäessään, milloin, miten ja missä investointitoiminta olisi kannattavaa.

Kilpailun pääosaston mielestä aluetuen suuntaviivojen tarkistamisen yhteydessä aluetuen arvioinnissa olisi parempi käyttää bruttoavustusekvivalenttia (BAE). BAE:ta käytetään kaikkien muiden tukimuotojen arvioinnissa ja lisäksi se on helpompi laskea ja ymmärtää. BAE:ta käyttämällä voitaisiin välttää myös netto- ja bruttoekvivalenttien yhdistelyyn liittyvät vaikeudet, esimerkiksi asetuksessa N:o 70/2001. Kilpailun pääosasto katsoo, että bruttoenimmäismäärien käyttö nettoenimmäismäärien sijaan mahdollistaa investointituen intensiteettien alentamisen kaikkialla EU:ssa.

Uusia aluetuen suuntaviivoja koskeva ehdotus:

Tuki-intensiteettien laskennassa ehdotetaan käytettäväksi bruttoavustusekvivalenttia.

10. Aluetukea koskevan ryhmäpoikkeuksen käyttöönotto

Valtuusasetuksen N:o 994/98 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään oikeusperustasta mahdolliselle ryhmäpoikkeukselle, jonka soveltamisalaan kuuluu ”komission kunkin jäsenvaltion osalta alueellisen tuen myöntämistä varten hyväksymien karttojen mukainen tuki”. On lisäksi muistettava, että pienille ja keskisuurille yrityksille voidaan jo nyt myöntää alueellista investointitukea ilman ennakoilmoitusta asetuksen N:o 70/2001 nojalla ja työllisyystukea asetuksen N:o 2204/2002 nojalla.

Suuryrityksille myönnettävää alueellista investointitukea koskevista tukiohjelmista on edelleen ilmoitettava komissiolle riippumatta siitä, myönnetäänkö tuki tavanomaisten investointikustannusten vai uusiin työpaikkoihin liittyvien palkkakustannusten perusteella.

Kilpailun pääosaston nykyisten aluetuen suuntaviivojen nojalla laadittava arviointi alueellisista investointitukiohjelmista osoittaa, että aluetuen suuntaviivoissa käytetyt arviointiperusteet ovat suhteellisen yksiselitteisiä. Tulkintaongelmia ilmeni erittäin vähän ja suurin osa tukiohjelmista hyväksytään ilman virallisen tutkintamenettelyn aloittamista.

Kilpailun pääosasto on tämän vuoksi sitä mieltä, että komission olisi käytettävä valtuusasetuksessa säädettyä mahdollisuutta myöntää ryhmäpoikkeus alueellisille investointitukiohjelmille, joissa käytetään avoimia tukimuotoja.

Ryhmäpoikkeusta käyttämällä voidaan vähentää huomattavasti uusista aluetuen suuntaviivoista aiheutuva työmäärä. On muistettava, että kaikkien nykyisten aluetukiohjelmien voimassaolo päättyy vuoden 2006 lopussa. Jos ryhmäpoikkeuksia ei myönnetä, jäsenvaltioiden on ilmoitettava kaikki investointitukiohjelmat uudelleen.

Toimintatukiohjelmista ja investointitukiohjelmista, joissa käytettävät tukimuodot eivät ole riittävän avoimia, olisi annettava ilmoitus myös jatkossa. Komissiolle on edelleen ilmoitettava myös vuoden 2002 monialaisissa puitteissa esitetyn, tuista annettavaa erillistä ilmoitusta koskevan vaatimuksen mukaisista erittäin suurista investointitukimääristä. Tapauksiin, joissa tukikelpoisen investoinnin määrä on yli 50 miljoonaa euroa, olisi sovellettava edelleen monialaisten puitteiden mukaista avoimuuden takaavaa mekanismia.

11. Muita kysymyksiä

Monet jäsenvaltiot ovat esittäneet muita kannanottoja, joihin sisältyy aluetuen suuntaviivojen yksittäisiin kohtiin liittyviä mielenkiintoisia ehdotuksia.

Toimintojen siirtäminen:

Monet jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet olevansa huolissaan siitä, että yrityksillä voi olla suuri houkutus tehtaidsa sulkemiseen ja investointien suuntaamiseen muille alueille niillä saatavilla olevan investointituen takia.

Aluetuen tarkoituksena on ja pitäisi olla liikkuvien investointien houkuttelu. Muualla saatavilla olevista liian suurista tukimääristä johtuvat, kalliiksi käyvät tehtaidsa sulkemiset pyritään välttämään alentamalla tuen enimmäismääriä ja erityisesti suurten hankkeiden tuki-intensiteettejä sekä vaatimalla myös jatkossa, että tuettu investointi on pidettävä paikallaan vähintään viiden vuoden ajan. On kuitenkin pidettävä mielessä, että jos laitteiston käyttöikä on alle viisi vuotta, tuensaajalla on täysi vapaus korvata tuettu laitteisto samaan tehtaaseen sijoitettavalla uudella laitteistolla, jota varten ei kuitenkaan voida myöntää tukea.

Alkuinvestoinnin määritelmä:

Kilpailun pääosasto ehdottaa alkuinvestoinnin määritelmän täydentämistä mahdollisten väärinkäsitysten välttämiseksi. Määritelmässä on korostettava erityisesti sitä seikkaa, että nykyaikaistamiseen liittyvät investoinnit eivät ole tukikelpoisia, sillä laitteistojen korvaaminen pitää aina sisällään myös jonkin verran nykyaikaistamista.

Eräs jäsenvaltio on ehdottanut maa-alueiden jättämistä alkuinvestoinnin määritelmän ulkopuolelle (jolloin tukikelpoisia olisivat vain rakennukset ja laitteistot) maa-alueisiin tehtävien investointien hyvän tuottavuuden takia.

Kilpailun pääosasto pyytää lisähuomautuksia tästä kysymyksestä. Yksi mahdollisuus voisi olla luonnontilaisten maa-alueiden jättäminen tukikelpoisuuden ulkopuolelle. Näin voitaisiin lisätä kestäviä investointeja koskevan tavoitteen mukaista teollisten joutomaiden uudelleenkäyttöä.

Lisäksi on esitetty aineettomien investointien määritelmää ja muiden kustannusten (esim. tutkimus- ja neuvontakustannusten) lisäämistä tukikelpoisuusperusteeseen koskevia ehdotuksia. Nämä ehdotukset tutkitaan perusteellisesti. Kilpailun pääosasto suhtautuu kuitenkin periaatteessa kielteisesti lisäkustannusten sisällyttämiseen suuryritysten tukikelpoisiin kustannuksiin. Pk-yritysten osalta tämänytyypisistä tuesta säädetään jo nyt asetuksessa N:o 70/2001, jonka mukaisesti sallittu tuki-intensiteetti on 50 prosenttia.

12. Pyyntö

Jäsenvaltioita kehoitetaan toimittamaan komissiolle tätä yhteenvedoa koskevat kannanottonsa 1. heinäkuuta 2004 mennessä. Jäsenvaltioilta saadut kirjalliset kannanotot annetaan tiedoksi muille jäsenvaltioille asettamalla ne saataville CIRCA-sivustoon. Komission yksiköt ovat valmiit käymään tästä kysymyksestä myös kahdenvälisiä keskusteluja.

Liite: ehdotetut tuki-intensiteetit

(Bruttoavustusekvivalentteina ilmaistuina)

	Suuryritykset	Keskisuuret yritykset	Pienyritykset
87 art. 3 kohd. a alakohd. muk. alue = 50 % BKT :sta	50 %	60 %	70 %
87 art. 3 kohd. a alakohd. muk. alue = 60 % BKT :sta	40 %	50 %	60 %
87 art. 3 kohd. a alakohd. muk. alue = 75 % BKT :sta	30 %	40 %	50 %
87 art. 3 kohd. c alakohd. muk. tilastovaikutusalue ¹⁴	30 % ? 20 %	40 % ? 30 %	50 % ? 40 %
Muu 87 artiklan 3 kohd. c alakohdan muk. erityisalue	20 %	30 %	40 %
Tukialueisiin kuulumattomat alueet	0	10 %	20 %

Syrjäisimpiä alueita, jotka ovat tukikelpoisia 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella, pidetään tilastovaikutusalueina. Kaikki syrjäisimmät alueet ovat oikeutettuja 10 prosentin tuki-intensiteetin korotukseen.